Írta: Új Szó
2005. november 21. hétfő - Módosítás: 2005. november 21. hétfő

OTTHONUNK A NYELV

A hivatalos településnevek változásáról szóló írásom elõzõ részében a most szlovák nevén Kapu1ianske Kµaeany település magyar nevének változását mutattam be.

OTTHONUNK A NYELV

A hivatalos településnevek változásáról szóló írásom elõzõ részében a most szlovák nevén Kapu1ianske Kµaeany település magyar nevének változását mutattam be. Amint a történeti áttekintésbõl kitûnt, a szlovákiai települések magyar neve kapcsán a fõ problémát az jelenti, hogy a két világháború között, illetve az ún. táblatörvény kapcsán meghatározott név számos esetben eltér az 1898. évi IV. cikk alapján megvalósított településnév-egységesítés során, illetve az 1938–1941-es idõszakban megállapított névtõl.

Mivel az elõzõ részben csak futólag érintettem az 1994-es településnév-jegyzéket, foglalkozzunk most elsõsorban is ezzel! A jegyzéknek az 1913-as helységnévtárral, illetve az 1930-as népszámlálás adatait tartalmazó települési lexikon adataival való összevetésébõl az alábbi szûrhetõ le: az 1994-es szabályozáskor számos esetben a két világháború között megállapított névhez tértek vissza, ez történt például Pozsonycsákány ~ Csákány (Eakany), Pozsonyeperjes ~ Eperjes (Jahodná), Dunajánosháza ~ Jánosháza (Janovce), Miglécnémeti ~ Migléc (Milhos»), Füleksávoly ~ Sávoly (©ávoµ) esetében (az elsõ helyen a régi magyar hivatalos név, a második helyen az 1920-as években, illetve 1994-ben meghatározott forma szerepel). A múlt század során számos változásra került sor a tekintetben is, hogy korábbi magyar névvel nem rendelkezõ falvak, fõleg telepesfalvak jöttek létre néhány falu határában, illetve az 1960-as és 70-es években számos falut összevontak. Mindezek következtében az 1994-es jegyzékben új, korábban nem adatolt magyar nevek is szerepelnek. Az említett telepesfalvak közé tartozik például az említett jegyzékben Sárrét (Blahová) néven szereplõ község, amely 1951-ben vált le közigazgatásilag Légtõl (Lehnice); Blahová magyar neveként Sebõk László a Gálháztanya megnevezést közli, valószínûleg azért, mert a források szerint ez a tanya képezte a telepesfalu magvát. Vy1né Valice (Felsõvály) és Alsóvály (Ni3né Valice) összevonásával 1971-ben jött létre Valice község, ennek magyar neveként az 1994-es jegyzék a Vály nevet közli. 1960-ban Hrkáe (Harkács) és ©ankovce (Sánkfalva) községet Gemerská Ves néven vonták össze, a jegyzék szerinti magyar neve Gömörfalva. A példákat tovább sorolhatnánk.

Nem egyértelmû az 1994-es településnév-jegyzékben szereplõ magyar nevek státusa: a törvény a települések kisebbségi nyelvû megjelöléséről beszél, s nem szerepel benne a „település kisebbségi nyelvû neve” kifejezés. A kisebbségi nyelvhasználati törvény végrehajtásával kapcsolatos egyik belügyminisztériumi utasításban pedig az olvasható, hogy a település nevét nem lehet a település kisebbségi nyelvû megjelölésével összetéveszteni: így a közigazgatási szerv székhelyét megjelölõ táblán a település államnyelvû neve szerepel. (Egy másik iránymutatásban erre példák is vannak, pl. Járási Hivatal Dunajská Streda). Az ún. táblatörvény értelmében a jegyzékben szereplõ kisebbségi nyelvû „megjelölések” közúti jelzõtáblákon használhatók, egyéb hivatalos kapcsolatokban (szövegekben) csak a szlovák név szerepelhet. A helyzet azonban azóta változott, ugyanis az állami tanügyi igazgatásról és az iskolai önkormányzatokról szóló 2003. évi 596. számú törvény 21.§-a értelmében a kisebbségi nyelven oktató tanintézmények megjelölésekor a táblán az iskola székhelyét kisebbségi nyelven is feltüntetik, feltéve, ha az adott településen az adott kisebbség részaránya eléri a 20%-ot. A vonatkozó jegyzet pedig az ún. táblatörvényre utal. Mindebbõl tehát az következik, hogy a táblatörvény mellékletében szereplõ magyar nevek mégiscsak hivatalosnak minõsíthetõk. (Folytatjuk.)

SZABÓMIHÁLY GIZELLA